

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KABUL EDİLEBİLİRLİK HAKKINDA KARAR

Başvuru No. 3584/10

Yasemin ARI / Türkiye

Başkan,

Julia Laffranque,

Yargıçlar,

Işıl Karakaş,

Nebojša Vučinić,

Paul Lemmens,

Jon Fridrik Kjølbro,

Stéphanie Mourou-Vikström,

Georges Ravarani,

ve *Bölüm Yazı İşleri Müdür Yardımcısı*, Abel Campos'un katılımıyla

Daire halinde 1 Aralık 2015 tarihinde toplanan Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (İkinci Bölüm), 14 Aralık 2009 tarihli yukarıda belirtilen

---

© T.C. Adalet Bakanlığı, 2016. Bu gayri resmi çeviri, Adalet Bakanlığı, Uluslararası Hukuk ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü, İnsan Hakları Daire Başkanlığı tarafından yapılmış olup, Mahkeme'yi bağlamamaktadır. Bu çeviri, davanın adının tam olarak belirtilmiş olması ve yukarıdaki telif hakkı bilgisiyle beraber olması koşulu ile Adalet Bakanlığı, Uluslararası Hukuk ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü, İnsan Hakları Daire Başkanlığına atıfta bulunmak suretiyle ticari olmayan amaçlarla alıntılanabilir.

başvuruyu dikkate alarak gerçekleştirdiği müzakerelerin ardından aşağıdaki kararı vermiştir:

OLAYLAR

1. Başvuran, Yasemin Arı, Türk vatandaşı olup 1986 doğumludur ve İstanbul'da ikamet etmektedir. Başvuran, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi ("Mahkeme") huzurunda, Konya Barosu'na bağlı Avukat, N. Dağdeviren tarafından temsil edilmektedir.

Davanın koşulları

2. Davanın kendine özgü koşulları, başvuran tarafından ifade edildiği üzere aşağıdaki gibi özetlenebilmektedir.

3. Selçuk Üniversitesi (Konya) Kimya Bölümü'nde öğrenci olan başvuran, 28 Şubat 2008 tarihinde, üniversitenin Kimya laboratuvarında yazılı sınav esnasında meydana gelen bir patlamaya maruz kalmıştır. Bu patlama başvuranın yüzünde ve sağ gözünde lezyonların oluşumuna yol açmıştır.

4. Polis tarafından aynı gün düzenlenen tutanağa göre olay, kimyasal maddeler içeren cam şişelerin patlaması nedeniyle meydana gelmiştir.

5. Aynı gün başvuran, Konya Numune Hastanesi'ne kabul edilmiştir. İlgilinin tıbbi muayenesinde sağ gözünde yaraların bulunduğu ve bu gözünde görme kaybının olduğu tespit edilmiştir. Bu vesileyle hazırlanan tıbbi raporda ilgilinin maruz kaldığı yaralanmaların hayati tehlike oluşturmadığı belirtilmiştir.

6. Polis 29 Şubat 2008 tarihinde başvuranın ifadesini almıştır. Başvuran olayın kimyasal atıklar içeren şişelerin patlaması nedeniyle meydana geldiğini ve cam parçalarıyla yaralandığını ifade etmiştir.

7. Aynı gün üniversitenin Kimya Bölümü Başkanlığı, olayın meydana geldiği koşulları tespit etmek üzere bir komisyon görevlendirmiştir. 10 Mart 2008 tarihli raporunda Komisyon, patlayan şişelerin içeriği hakkında kesin bir bilginin bulunmaması sebebiyle olayın sebebinin belirlenemediğini belirtmiştir. Komisyon sonuç olarak söz konusu patlamanın öngörülemez bir kaza olduğu kanaatine varmıştır.

1. Patlamaya ilişkin ceza soruşturması

8. Konya Cumhuriyet Savcısı, 6 Haziran 2008 tarihinde başvuranın ifadesini almıştır. Başvuran, laboratuvarında gerçekleştirilen deneylerin ardından, patlama riski taşıyan kimyasal maddeler içeren şişeleri temizlemekle görevlendirilen kişilerin olaydan sorumlu olduklarını ifade etmiştir. Başvuran bu kişiler hakkında şikâyette bulunduğunu eklemiştir.

9. 21 Ocak 2009 tarihinde, taksirle yaralama nedeniyle üniversitenin üç öğretim görevlisi hakkında soruşturma başlatmasının ardından, Konya Cumhuriyet Savcılığı, atfedilen suçların ilgililer tarafından görevlerini yerine getirdikleri sırada işlendiği ve dolayısıyla davayla ilgili soruşturmanın 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'nun 53. maddesi uyarınca üniversitenin görev alanına girdiği gerekçesiyle görevsizlik kararı vermiştir. Bu nedenle dava dosyası Rektörlüğe gönderilmiştir.

10. 22 Mayıs 2009 tarihli kararı çerçevesinde üniversite tarafından taksirle yaralama sebebiyle suçlanan kişiler hakkında ceza soruşturmasının açılmasına izin verilmemiştir.

11. Danıştay, 2 Temmuz 2009 tarihinde bu kararı onamıştır.

2. İdare Mahkemesi'nde açılan tazminat davası

12. Bu arada 24 Nisan 2009 tarihinde başvuran Konya İdare Mahkemesi'ne başvurarak, patlama nedeniyle uğradığı zararın tazmini amacıyla üniversite hakkında tazminat davası açmıştır.

13. Konya İdare Mahkemesi 30 Nisan 2009 tarihinde başvuranın ön koşul olarak idari başvuruda bulunmadığı gerekçesiyle dava dosyasını üniversiteye göndermiştir.

14. 17 Temmuz 2009 tarihinde üniversite tarafından talebinin reddedilmesinin ardından başvuran, İdare Mahkemesi'nde yeniden tazminat davası açmıştır.

15. 27 Mayıs 2011 tarihinde İdare Mahkemesi'nin talebi üzerine bilirkişi raporu hazırlanmıştır. Bu rapora göre başvuran ihtilaf konusu olayın ardından sağ gözünün görme yetisini tamamen kaybetmiştir.

16. 20 Ekim 2011 tarihinde İdare Mahkemesi kazanın meydana gelmesinden üniversitenin tam sorumlu olduğunu kabul etmiş ve başvurana maddi tazminat olarak, 86.738 Türk lirası (TRY - yaklaşık 33.857 avro) ve manevi tazminat olarak 20.000 TRY (yaklaşık 7.806 avro) ödenmesine karar vermiştir. Kararın gerekçesinde mahkeme laboratuvarında sınav yapılmasının ve öğrencilere gözlük takılmasının sağlanmamasının hizmet kusuru oluşturduğunu tespit etmiştir. Dolayısıyla aynı mahkeme bu hatalı davranışın üniversiteye sorumluluk yüklediği kanaatine varmıştır.

17. 7 Temmuz 2015 tarihinde, dava Danıştay'da halen devam etmekteydi.

ŞİKÂyetLER

18. Başvuran Sözleşme'nin 2, 6 ve 13. maddelerini ileri sürerek ,kendi ifadesine göre olaydan sorumlu olan kişiler hakkında herhangi bir ceza davasının yürütülmemesinden şikâyet etmektedir. Başvuran, yaralanmasına üniversite personeli tarafından yapılan ihmalkârlığın sebep olduğunu

belirterek, davalı devleti hayatını korumak için gereken tedbirleri almamakla ve bu kişiler hakkında ceza soruşturmasının açılmasını engellemekle suçlamaktadır.

HUKUKİ DEĞERLENDİRME

19. Başvuran Sözleşme'nin 2, 6. ve 13. maddelerine atıfta bulunarak, kendi ifadesine göre, kazadan sorumlu olan kişiler hakkında herhangi bir ceza soruşturmasının yürütülmemesinden şikâyetçi olmaktadır.

20. Mahkeme, kişilerin ruhsal ve fiziksel bütünlüğüne ilişkin konuların Sözleşme'nin 8. maddesi kapsamına girdiğini hatırlatmaktadır (bk., diğer kararlar arasında, *Trocellier/Fransa* (kabul edilebilirlik hakkında karar) No. 75725/01, 5 Ekim 2006). Mahkeme bu hükmün başvuran tarafından ileri sürülen koşullarda geçerli olduğu sonucuna varmaktadır. Dolayısıyla, mevcut davanın Sözleşme'nin 8. maddesi açısından incelenmesi gerekmektedir. Söz konusu madde uyarınca:

"1. Herkes özel ve aile hayatına, konutuna ve yazışmasına saygı gösterilmesi hakkına sahiptir.

2. Bu hakkın kullanılmasına bir kamu makamının müdahalesi, ancak müdahalenin yasayla öngörülmüş ve demokratik bir toplumda ulusal güvenlik, kamu güvenliği, ülkenin ekonomik refahı, düzenin korunması, suç işlenmesinin önlenmesi, sağlığın veya ahlakın veya başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması için gerekli bir tedbir olması durumunda söz konusu olabilir."

21. Mahkeme'nin yerleşik içtihadına göre, kişinin fiziksel bütünlüğü tartışmasız şekilde Sözleşme'nin 8. maddesinin 1. fıkrası anlamında, "özel hayat" kavramı kapsamına girmektedir (*X ve Y/Hollanda*, 26 Mart 1985, §§ 22-27, A serisi No. 91, ve *Costello-Roberts/Birleşik Krallık*, 25 Mart 1993, § 34, A serisi No. 247-C). Mahkeme, Sözleşme'nin

diğer hükümlerinde olduğu gibi yukarıda anılan 8. maddede de yer alan negatif yükümlülüklerle güvence altına alınan haklara etkin şekilde riayet edilmesine ilişkin pozitif yükümlülüklerin eklenebileceğini hatırlatmaktadır (bk., diğer birçok karar arasında, *Roche/Birleşik Krallık* [BD], No. 32555/96, § 157, AİHM 2005-X).

22. Mahkeme, Sözleşme'nin 2. maddesi ile korunan yaşam hakkı alanında, bu hükmün ilk cümlesinin devletlere kendi yargı yetkisi altında bulunan kişilerin hayatını korumaya yönelik gereken tedbirleri alma yönünde pozitif yükümlülük yüklediği kanısına varmıştır (*L.C.B./Birleşik Krallık*, 9 Haziran 1998, § 36, *Karar ve hükümlerin derlemesi* 1998-III, ve *Calvelli ve Ciglio/İtalya* [BD], No. 32967/96, § 48, AİHM 2002-I). Bu yükümlülüğün, yaşam hakkını söz konusu edebilecek nitelikte, kamuya özgü olan ya da olmayan her türlü faaliyet bağlamında geçerli olduğu şeklinde yorumlanması gerekmektedir (*Öneriyıldız/Türkiye* [BD], No. 48939/99, § 106, AİHM 2004-XII).

23. Sözleşme'nin 2. maddesinden doğan pozitif yükümlülük, her şeyden önce özellikle ceza hukuku aracılığıyla yaşam hakkının tehlikeye atılması konusunda caydırıcı ve etkili şekilde önleyici nitelik taşıyan yasal ve idari bir çerçeve oluşturma yönündeki başlıca görevi kapsamaktadır (*ibidem*, § 89, ve *Kudra/Hırvatistan*, No. 13904/07, § 100, 18 Aralık 2012). Bu yükümlülük aynı zamanda, kişinin potansiyel olarak ölümcül yaralanmalara maruz kalması halinde ya da ölüm durumunda, devletin, olayları tespit etmeye, yetkililere hesap verme yükümlülüğü getirmeye ve mağdura uygun bir telafi yolu sunmaya olanak sağlayan etkili bir yargısal sistem oluşturmasını gerektirmektedir (*ibidem*, § 101, *Anna Todorova/Bulgaristan*, No. 23302/03, § 72, 24 Mayıs 2011, *Ciechońska/Polonya*, No. 19776/04, § 71, 14 Haziran 2011, ve *Koceski/ "Makedonya Eski Yugoslav Cumhuriyeti"* (kabul edilebilirlik hakkında karar), No. 41107/07, 22 Ekim 2013).

24. Yaşam hakkının ihlaline kasten sebebiyet verilmemesi halinde, etkili bir yargısal sistem oluşturma yönündeki pozitif yükümlülük mutlaka cezai

yargı yolunu gerektirmemektedir. Aynı yükümlülük söz konusu hukuk sisteminin ilgili kişilerin sorumluluklarının tespit edilmesini ve gerektiği takdirde tazminat ödenmesi gibi uygun her türlü hukuki yaptırımın uygulanmasını sağlamak amacıyla ilgililere, yalnızca hukuk mahkemeleri ya da bu mahkemelerle birlikte ceza mahkemeleri önünde bir başvuru yolu sunması halinde de yerine getirilebilmektedir (Yukarıda anılan *Calvelli ve Ciglio* kararı, § 51, ve *Šilih/Slovenya* [BD], No. 71463/01, § 194, 9 Nisan 2009). Mahkeme böylelikle, söz konusu sorumlulukların tespitine ve mağdurlara tazminat ödenmesine olanak sağlayan hukuk yollarının oluşturulmasının, ilke olarak, sağlık sistemi çerçevesinde yapılan ihmalkârlıklar (yukarıda anılan *Calvelli ve Ciglio* kararı, §§ 53-54, *Vo/Fransa* [BD], No. 53924/00, § 87, AİHM 2004-VIII, ve *Dodov/Bulgaristan*, No. 59548/00, § 87, 17 Ocak 2008), araba kazası (yukarıda anılan *Anna Todorova* kararı, §§73-74), kaza sonucu düşme (yukarıda anılan *Kudra* kararı, §§ 91 ve 95) veya nesnelerin düşmesi (yukarıda anılan *Koceski* kararı, § 25, ve *Demir/Türkiye* (kabul edilebilirlik hakkında karar), No. 34885/06, § 72, 13 Kasım 2012) nedeniyle ölümün meydana gelmesi durumunda, Sözleşme'nin 2. maddesi bakımından devletin pozitif yükümlülüklerini yerine getirmek için yeterli olabileceği kanaatine varmıştır. Aynı şekilde, ihmalkârlık sebebiyle ölümün meydana geldiği bazı durumlarda, Mahkeme, idari prosedürün uygulanmasının, makamların Sözleşme'nin 2. maddesi kapsamındaki pozitif yükümlülüklerini yerine getirmek için yeterli olduğu kanısına varmıştır (*Murillo Saldias ve diğerleri/İspanya* (kabul edilebilirlik hakkında karar), No. 76973/01, 28 Kasım 2006).

25. Mahkeme daha önce, tıbbi ihmallere özgü durumlarda, yaşam hakkını koruyan Sözleşme'nin 2. maddesinden doğan ilkelerin, ölüm durumu haricinde, genellikle yalnızca Sözleşme'nin 8. maddesinin sağladığı güvenceler kapsamına giren fiziksel bütünlüğe yönelik ciddi ihlallerde uygulanabileceği kanaatine vardığını hatırlatmaktadır (bk., diğer birçok

karar arasında, yukarıda anılan *Trocellier* kararı, ve *Benderskiy/Ukrayna*, No. 22750/02, §§ 61-62, 15 Kasım 2007). Böylelikle, mevcut davanın tıbbi ihmâl nedeniyle fiziksel bütünlüğün ihlâl edilmesiyle ilgili olmamasına rağmen, Mahkeme bununla birlikte, Sözleşme'nin 2. maddesine ilişkin ilkelerin genişletilebileceği ve başvuran tarafından ifade edilen olaylarda gerekli değişiklikler yapılmak suretiyle (*mutatis mutandis*) uygulanabileceği kanısına varmaktadır. Dolayısıyla Mahkeme, Sözleşme'nin 2. maddesine ilişkin ilkeleri somut olaya aktararak, başvuran tarafından dile getirilen şikâyeti inceleyecektir.

26. Mevcut davada Mahkeme devletin üniversite laboratuvarlarında öğrencilerin güvenlik koşullarına ilişkin bir düzenleme hazırlama yükümlülüğünü yerine getirmediğinin iddia edilmediğini gözlemlemektedir. Gerçekte idarenin ihmali sebebiyle yaralandığını ileri süren başvuran, üniversite personelini, laboratuvarında fiziksel bütünlüğünün tehlikeye atılmasını önlemek amacıyla gereken tedbirleri almamakla suçlamaktadır. Dolayısıyla, başvuranın fiziksel bütünlüğünün korunması konusunda yeterli bir yasal ve idari çerçevenin varlığına ilişkin herhangi bir sorun ortaya çıkmamaktadır. Bu nedenle Mahkeme, iç hukukta öngörülen mevcut başvuru yolları bağlamında başvurana, mevcut davaya özgü koşullarda Sözleşme'nin 8. maddesinin usuli gerekliliklerini karşılayan hukuk yollarının sunulup sunulmadığını tespit etmelidir (bk, *mutatis mutandis*, *Kostovi/Bulgaristan* (kabul edilebilirlik hakkında karar), No. 28511/11, § 28, 15 Nisan 2014).

27. Mahkeme somut olayda başvuranın yaralanmasına kasten sebebiyet verildiğini belirten hiçbir unsurun bulunmadığını saptamakta ve yaralanmanın meydana geldiği koşulların bu bağlamda şüphe uyandıracak nitelikte olmadığı kanaatine varmaktadır. Böylelikle Mahkeme, konuya ilişkin içtihadı uyarınca, hukuk davası ya da idari tazminat davasının kural olarak olayların ve söz konusu sorumlulukların tespitine imkân verebileceği başvurana uygun bir tazminat ödenmesini sağlayabileceği ve dolayısıyla

başvuranın fiziksel bütünlük hakkının korunması konusunda devletin yükümlülüklerini yerine getirebileceği kanısına varmaktadır.

28. Bu bağlamda Mahkeme başvuranın idari tazminat davası açma imkânına sahip olduğunu saptamaktadır: İlgilinin böylelikle olayların ve söz konusu sorumlulukların tespit edilmesini sağlayan ve kendisine uygun bir tazminat elde etme imkânı sunan bir davayı açma olanağı bulunmaktaydı. Mahkeme ayrıca, başvuranın bu hukuk yolunu kullandığını tespit etmektedir: İdare Mahkemesi, 20 Ekim 2011 tarihinde, idari görevlilerin hatalı davranışı nedeniyle idarenin sorumlu olduğunu kabul etmiş ve başvurana tazminat ödenmesine karar vermiştir. Mahkeme, başvuranın bu idari hukuk yolunun etkin olmadığını iddia etmediğini kaydetmektedir. Başvuran, yargılama sürecindeki herhangi bir gecikmeden de şikâyet etmemektedir. Temyiz başvurusunun Danıştay'da hâlihazırda derdest olmasına rağmen, Mahkeme, idari prosedürün uygulanmasının, başvuranın Sözleşme'nin 8. maddesi bağlamındaki şikâyetlerine cevap vermek konusunda yeterli olamayacağından şüphe etmek için herhangi bir neden görmemektedir.

29. Başvuranın, kendi bakış açısına göre yaralanmasından sorumlu olan kişilerin cezai alanda mahkûm edilmeleri gerekliliği üzerinde durduğunun anlaşılması sebebiyle Mahkeme somut olaydakine benzer koşullarda devlete yüklenen ve Sözleşme'nin 2. maddesinden doğan pozitif yükümlülüğün mutlaka cezai yargı yolunu gerektirmediğini ve bu tür bir hukuk yolunun gerekli olduğu hallerde bile, bu yükümlülüğün hiçbir durumda bir başvuran açısından üçüncü kişiler hakkında soruşturma yürütülmesini veya bu kişilerin cezai alanda mahkûm edilmelerini sağlama hakkını kapsamadığını hatırlatmaktadır (yukarıda anılan *Öneriyıldız* kararı, § 96). Bu sonuç, daha ziyade (*a fortiori*), etkili bir yargısal sistem oluşturulmasının, Sözleşme'nin 8. maddesinden doğan bir pozitif yükümlülük teşkil ettiği durumlar için geçerlidir.

30. Şüphesiz, somut olayda her ne kadar üniversitenin ceza soruşturmasının açılmasına izin verilmemesi yönündeki kararı, ilgili kişilerin muhtemel ceza sorumluluğunu tespit etmeye imkân vermese de, idari hukuk yolunun söz konusu sorumlulukları belirleme kapasitesini tehlikeye atmamıştır (bk., *mutatis mutandis*, *ibidem*, § 148, ve yukarıda anılan *Kostovi* kararı, § 34).

31. Sonuç olarak, Mahkeme, herhangi bir ceza soruşturmasının açılmamasının, bilhassa tazminat yolunun varlığı dikkate alındığında Sözleşme'nin 8. maddesi kapsamındaki pozitif yükümlülüğün ihlalini teşkil etmediği kanaatine varmaktadır.

32. Başvurunun açıkça dayanaktan yoksun olduğu ve Sözleşme'nin 35. maddesinin 3. fıkrasının a) bendi ve 4. fıkrası uyarınca reddedilmesi gerektiği sonucuna varılmaktadır.

Bu gerekçelerle, Mahkeme, oybirliğiyle,

Başvurunun kabul edilemez olduğuna *karar vermiştir*.

İşbu karar, Fransızca dilinde tanzim edilmiş, ardından 7 Ocak 2016 tarihinde yazılı olarak tebliğ edilmiştir.

Abel Campos
Yazı İşleri Müdür Yardımcısı

Julia Laffranque
Başkan